

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi polji in velja za celo leto 3 gld., za pol leta
1 gld. 60 kr.

Naročilno in dopise sprejema odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ v Ljubotmernu.

Štev. 1. V Mariboru 5. januarja 1875. Letnik III.

„Slovenski učitelj“

nastopa s to številko uže svoj tretji tečaj, podaja se torej na novo, ne baš lahko delo. Vendar ga trudapolno delo ne straši, ker ima lepo nalogo, ker bode zagovarjal priljubljeno idejo: omiko svojega lastnega naroda. Pod to zastavo, s tem geslom deluje veliko slovenskih domoljubov, piše več slovenskih časopisov, tudi „Slovenski učitelj“ bode se v to versto uže 3. leto vstopil. Pa vsaj ima v dosego svojega namena najboljša sredstva, ima narodne učitelje, ki so prvi razširjevalci boljše in večje omike med mladim, a tudi starim narodom našim. S temi svojimi prijatelji in sobratih pogovarjati se s tiskano besedo, je njegovo največje veselje. Zatorej žertuje čas, delo, tudi materijelni dobiček, da le more svojim ljubim kolegom, slovenskim učiteljem vstrezati, t. j. donášati jim podučljive spise o pedagogiki, o znanstvenih rečeh, o šolskih zadevah in dopise ter novice iz raznih slovenskih krajev. Tudi v nastoplem letu bode „Slovenski učitelj“ z vso skerbljivostjo uredovan. Zagovarjal bode le napredek slovenskega narodnega šolstva. Vse šolske ovire bode brez obzira grajal, naj dohajajo od vladne, cerkvene, narodne ali od učiteljske strani. Potezal pa se bode pred vsim za pravice slovenskega učitelja, zakaj bi pa tudi kinčal se nepotrebno s svojim naslovom? Obravnaval bode v prvi versti zadeve slovensko-štajerskega šolstva in učiteljstva, ker je organ „Učiteljskega

društva za slovenski Štajer“, oziral pa se bode prav pogostoma na vse slovenske dežele, kar je tudi do sedaj rad storil.

V pričetem tečaju bode imel nekatere prav zanimive sestavke in spise. Tako n. pr. začnemo v 2. številki priobčevati „opis majhnega telurija“ (s sliko), kojega je sestavil in popisal mnogo zvedeni učitelj, g. Srečko Stegnar, okrajni šolski nadzornik v Ljubljani. Prav zanimiv bode tudi spis slavnega slovanskega pedagoga Komenskega, katerega nam je realkin učitelj v Ljutomeru, g. Iv. Kryl iz českega jezika poslovenil.

Z ozirom na navedeno prav živo priporočujemo „Slovenskega učitelja“ vsem slovenskim učiteljem, šolskim prijateljem in domoljubom.

Naročnina mu je za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr.; sprejema jo blagajnik „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“, g. Štefan Kovačič, nadučitelj v Središči. (Polstrau.)

Pred 25 leti in zdaj ali naši stari in mladi pedagogi.

Izplača se, da se oziramo nekoliko v minole čase in da primerjamo nekdanje čase s sedanjimi. Morebiti najdemo s tem primerjanjem koristen nauk, kajti „zgodovina preteklosti je učiteljica sedanjosti.“ Pred očmi imamo naše šolstvo, naše narodno šolstvo po slovenskih deželah, zlasti na Kranjskem. Ljudsko šolstvo bilo je takrat v cerkvenih rokah, dasi je vlada baš tudi enako veliko upljiva pri šolstvu imela. Pred 25 leti se je še le prav za prav na narodne šole ozirati začelo, popred se je le malo kdo za šole brigal. Leta 1851. je bilo n. pr. na Kranjskem le pičlo število ljudskih šol, namreč samo 105, in sicer 61 slovenskih, 11 nemških in 33 slovensko-nemških, učiteljev pa je bilo 140. Z letom 1851. je bil, kakor utegne marsikaterim znano biti — g. Juri Zavašnik prevzel nadzorstvo kranjskega narodnega šolstva. Kako se je v unanjem obziru kranjsko narodno šolstvo razvijalo, kako je število šol rastlo od leta do leta, da je uže pred 20 leti na Kranjskem skoro toliko šol bilo, kakor sedaj — v tem obziru se nismo namenili pisati. Pač pa hočemo sedanjo dobo s preteklo v pedagogičnem obziru primerjati. Pervi pedagogi pred 25 leti so bili brez dvombe škofijski šolski nadzorniki po poedinih

škofijah, kajti mi si hočemo misliti, da sta cerkev in vlada take može le z ozirom na njih šolsko in pedagoško znanost in njih ljubezen do šolstva na taka važna mesta postavila. Tak mož je bil n. pr. na Kranjskem č. g. Juri Zavašnik (Sawaschnigg), in po drugih škofijah razni njegovi soverstniki. To so nam v tej razpravi naši stari pedagogi. Ko so ti nastopili svojo službo, delali so za šole v svojem delokrogu učne načerte in dajali ukaze in postave baš tako, kakor naše sedanje šolske gosposke. Po naključbi nam je prišel v roke „načert o učnem postopanju na glavnih šolah na Kranjskem“ od leta 1851, ki je bil menda ukaz skoro do najnovejših časov, gotovo pa do dobe novejšega šolstva. Zanimivo je pregledati to delo naših starih pedagogov. Glavne šole so obsegale samo 3 razrede, prvi razred je imel sicer dva oddelka. Nauki teh šol so bili razen verstva: slovenščina, nemščina, lepomisje in računstvo; petje je bilo le nekakov dodatek in več zavoljo petja v cerkvi vpeljano, nego radi njegovega splošnega upljiva na človeško naravo. Šolskih ur na teden je bilo v 1. razredu v nižjem oddelku brez veronauka 20, v višjem oddelku 18; (2 uri menda veronauk še); v 2. razredu 19 ur (3 ure pa veronauk) in v 3. razredu 18 ur (in 4 (?) verstvo). Že v tej razdelitvi šolskih ur na posamezne razrede ni baš temeljite pedagogike, t. j. praktičnega izpoznanja otroških zmožnosti. Enako število ur naložiti najmanjšim in najmlajšim, kakor tudi največjim in najstarejšim otrokom, to se ne more odobravati. —

Razdelitev ur poedinim predmetom nima sicer nič posebnega, le to jo znači, da ima nemščina po vseh razredih prednost. Začenjalo se je z nemškim čitanjem uže v nižjem oddelku 1. razreda, to je uže prvo šolsko leto in sicer v 3. mesecu po 5 ur na teden. A ni zadostovalo samo nemško čitanje v najnižjem oddelku slovenske šole. Učni načert je veleva tudi: Učenje na pamet prostih nemških stavkov v ednini in množini, pri kazalnem poduku vsa imena tudi v nemškem jeziku, pisanje nemških čerk, poznavanje stavkovih delov, osebka in povedka ter samoglasnikov, dvoglasnikov itd. Vse to v tujem jeziku v 1. razredu. Poleg tega so morali uže pri računstvu vsaj nemška imena števil pomnevat. V višjem oddelku se je v tem smislu pridno nadaljevalo v — nemčevanji. V 2. razredu pa se je nemščini uže osem ur na teden odmerilo; ali to še ni zadostovalo, nemščina je uže v tem razredu kot učni jezik nastopila in sicer pri vseh predmetih, toliko pri nemščini, kolikor pri slovensščini, bodi si pri računstvu ali lepomisji. To je bila torej stara šola, to je bila naredba starih pedagogov (!) Proti njej so se veliko let borili previdni slovenski domoljubi in slovenski šolniki. Dr. Bleiweiss je več nego 25 let to „afterpedagiko“ v takrat edinem slovenskem časopisu, v „Novicah“ pobijal in v deželnem zboru

pravičnejši in pametnejši načert zagovarjal, kojega so naši nasprotniki „Bleiweisische Sprachenzwangsgesetz“ imenovali.

Vlada in cerkveno šolsko nadzorništvo pa sta bila slepa in gluha za te pravične terjatve slovenskega naroda. Še le nove šolske postavbe so leta 1870 te krivice po Kranjskem in Štajerskem odpravile; kajti ukaz dež. šolskega sveta kranjskega od 8. oktobra 1870 je še le izrekel načelo, da učni jezik po kranjskih šolah (razen Kočevskega) je slovenski in naredba štajerskega deželnega šolskega sveta od 14. sept. 1870 se tudi v principu za slovenski učni jezik na slovenskih šolah izražuje, samo nekoliko večje duri nemščini odpira onim šolam, kjer je ljudstvo in učitelj, t. j. novi šolski uradi njen večji prijatelj. Iz tega se razvidi, da bi se bilo slovensko šolstvo lepo razvijalo od leta 1870. naprej, ako ne bi kar hipoma iz tal izrastli novi, mladi in najmlajši pedagogi. Kdo so ti? kakošno je njih načelo? To so Vam na Kranjskem: Pirker, Gariboldi, Hrovath, Linhart, Sima i. t. d. Ti možje so Vam to, kar so bili prej opisani stari pedagogi. Pri onih je bila nemščina prva, pri teh je nemščina prva; pri onih so bile nemške knjige in nemški jezik najboljše sredstvo in najboljši namen narodnih šol, pri teh nahajamo isto. Ponemčevanje slovenskih knjig je bilo glavno načelo. Dokaz tega nam je lanska prva deželna učiteljska skupščina na Kranjskem. „Perva“ in „druga“ nemška slovnica naj bote nemški in slovenski, „tretja“ nemška slovnica naj bo čisto nemška.

Stari pedagogi naši so uveli bili baš take knjige, kakoršne želé sedaj zopet naši mladi pedagogi (?). Vlada je odpravila namreč „praktično slovensko-nemško gramatiko“ in „praktisches slovenisch-deutsches Sprachbuch“, in namesto njih izdala boljše, na podlagi maternega jezika osnovane „nemške slovnice.“ Toda naši mladi pedagogi se hočejo skazati kot pravi „afterpedagogi“, zato so nastopili „rakovo pot“ ter jeli brepeneti po knjigah od leta 1855.

Enake mlade pedagege nahajamo pa tudi na Koroškem in na Štajerskem. Kranjskim dopadajo stare knjige, koroškim in štajerskim stari učni načerti. Ali ste čitali sklepe koroške deželne učiteljske skupščine? Ali ste brali „določbe o nemškem jeziku na nenemških šolah na Štajerskem“, katere je bil deželni šolski nadzornik štajerski učiteljski skupščini predložil? Ali ne terjajo gledé nemščine sklepi koroških učiteljev in one štajerske določbe (ki pa ne veljajo še) baš toliko, kakor stari načerti za glavne šole? Žalibog! in to še v večji meri; kajti oni načerti starih pedagogov so veljali samo za 4. razredne šole, a sklepi koroški in „določbe“ štajerske naj bi pa bile veljavne za vse šole brez razločka števila razredov!

Boljši pedagogi so pa vendar še pred 25 leti bili, nego so sedaj. Namen šol je takrat bilo samo dobro izučenje v

nemščini. Učitelj, ki je to dosegel, storil je svojo dolžnost in dobil na svoja stara leta namesto pokojnine — križec (zlati ali sreberni) za zasluge. Naši sedanji pedagogji pa terjajo od učitelja vsegamogočnost, od učenca vsoznanost.

Slovenski učenec se mora zdaj po načelih novejših pedagogov nemščine v malih letih do dobrega naučiti, da zna nemški pisati, govoriti in nemške šolske knjige razumevati. Zavoljo enakopravnosti (!) mora pa tudi nekaj slovenščine umeti, dasi se tega predmeta baš toliko ne zahteva. Otroci pa morajo znati zdaj v obeh jezikih gladko računati, znati morajo v obeh jezikih zemljepisja, zgodovine, v obeh jezikih prirodopisja, fizike, geometrije itd. itd.

Stari učitelji bi bili morali delati male čudeže, sedanji učitelji bi morali delati velike čudeže. A časi čudežev so minoli, stari naši pedagogji so umerli in pomirajo, a tudi mladi naši afterpedagogji, katere smo tu opisali, naj bi že šli rakom žvižgat, a ne nemir in preprič delat mej poštenim in marljivim slovenskim učiteljstvom.

Postavna šolska doba na Kranjskem in Goriškem.

Že stara politična šolska uredba je gledé šolskega obiskovanja pred 70. leti v § 301 tako-le velevala: Vsi otroci, dekleta in dečki, premožni in revni naj hodijo v šolo od pričetega šestega (tedaj od dokončanega petega) do izpolnjenega dvanajstega leta. Že gledé na to določbo stare šolske postave se pač ne more odobravati postava o šolskem obiskovanju na Kranjskem in Goriškem.

Na Kranjskem so osemletno šolanje (od 6—14 leta) samo po mestih in trgih s 3- in 4razrednimi šolami odobrili. Koliko pa je 3- in 4razrednih šol po kranjskih mestih in trgih? Tri- in štirirazredne šole imajo samo: Ljubljana, Kamnik, Černomelj, Kočevje, Kranj, Loka, Tržič, Toplice pri Zagorji, Lož, Idrija, Novomesto, Postojna, Vipava. In to je vse. Pa še na teh šolah sme pridnim otrokom okrajni šolski svet šolsko dobo za 2 leti prikrajševati.

Za vse druge šole pa velja samo šestletno šolanje (od 6.—12. l.). Okrajni šolski svet sme za posebne kraje tudi to dobo za 1 ali 2 leti okrajšati, ter sme dovoliti, da mladina še le s 7. ali 8. letom začenja v šolo hoditi. Zgoditi se toréj utegne, da bode za poedine šole samo 4letno šolanje postavno veljavno. Še milejše določbe so v tej zadevi v goriških šolskih postavah.

V postavi od leta 70. se sicer sprejema princip osemletnega šolanja, toda daja se deželnemu šolskemu svetu ob enem pravica, da sme po potrebi v nekaterih krajih postavno odmerjena leta

za šolanje za tri leta skerčiti, da mladina samo od 7.—12. leta v šolo hodi.

To bi sicer ne bilo tako hudo še. Toda predaleč je segel goriški deželni zbor, ko je dal predlanskem v sklenjeni postavi, (katera pa tudi ni potrjena) deželnemu šolskemu svetu pravico, da sme skerčiti čas šolske hoje celó do 10. leta, da je vso šolsko dobo celó na 3 leta skerčil po onih krajih, kjer bi torej šolske oblasti to dovolile. Olajševalne določbe odobruje vsak pameten človek, da je pa mogoče na Kranjskem samo 4letno, in na Goriškem celo samo 3letno šolanje po postavi vpeljati, to je ne samo prevelika olajšava, ampak tudi prevelika popustljivost — in celo rakóva pot, ki pelje nazaj v 18. stoletje, ne pa v 20. O tem se celó lani pritožil goriški klerikalni „Glas“, ki je o tej zadevi lani enkrat tako-le pametno pisal:

„Vže pri utemeljitvi ljudskih šol pred 100 leti so postavodajalci odmerili čas šolanja do dovršenega 12. leta. Zdaj — 100 let kasneje — v veku napredka — naj bi se otroci šolali le do 10. leta! Ako bi se kedaj pripetilo, da bi se deželno šolsko svetovilstvo poslužilo te pravice, kar se je minulo leto zgodilo, da se je namreč omejila doba šolanja med 7. in 12. letom, hodili bi otroci le do 10. leta v šolo, t. j. do tiste dobe, v kateri se otroci zavedati začenjajo. Kedor se je kedaj pečal z otroci ali opazoval naše kmečke otroke, prepričal se je, da so do 10. leta prav malo zavedeni, njih duh ne more biti po nikakem toliko razvit, da bi mogli slediti, razumeti in ohraniti si za življenje nauke, ki jih jim nudi ljudska šola. Pridni otroci se v prvih dveh ali treh letih res marsikaj naučé — znajo pa to mehanično, rekel bi, brez zavesti, in ako pretrgajo nauk le nekaj mesecev, je skoraj neverjetno — koliko so v tem pozabili. Koliko bi jim ostalo še-le do možke stárosti? Večina mladine (posebno mladenčji) se, zapustivši šole, ogibuje knjig (sosebno podučljivih), dokler ji ni treba v dejanji rabiti tega, kar je nudila ljudska šola. Kakor nij mladina varčna in skrbna za materijalno, takó tudi nij za duševno.

Redek, prav redk je mladeneč 14—17 letne dobe, ki bi imel trdno voljo in kreposti dovolj se prostovoljno dalje omikavati, nadaljevati o tem, kar se je navadil v ljudski šoli; a kam li 11letni otročji fantič, ki je v ljudski šoli komaj do zavesti prišel! Bode poslednji umel ohraniti to, kar je v šoli slišal, čez 14let — najdaljših v celem človeškem življenju — dokler mu pamet ne dozori —?

Slehern državljan — kmetovalec, rokodelec itd. — moral bi vsaj brati umeti (ne znati), v ta namen mu je potreben nekak pojem o vseh vedah in znanostih. Jeli mogoče, da bi učitelj z vspehom razkladal kaj 9 in 10 letnim otrokom o zemljepisji, o zgodovini, o prirodoslovnih prikaznih in zakonih, o kmetijstvu

itd.? Bode se li otrok do 10. leta navadil pisati (ne prepisavati); ali mu bo odraslemu treba (tudi v prihodnje) hoditi po eno uro daleč človeka iskat, da mu napiše pismice itd?*

Zemljepisje v ljusdkej šoli *)

V. **)

Danes imam o najzlašem delu zemlje, o Evropi, — le še nekaj povedati, kar se mi ne le samo zanimivo, nego tudi potrebno zdi.

Pojdimo z Vilharjem: „Na goro, na goro, na strme vrhé“ in še dalje s Potočnikom, ki kliče: „Pridi vrh planin, nižave sin!“

Da, gôr in planin ima Evropa mnogo in med temi ne malo prav orjaških. „Košata Radoha, visoka Ojstrica, gorjata Rinka in zobata Olšova“ so vrhovi domači, — ne čez 2528 m = 8000' visoki in vendar so se mi zdeli strašanski velikani, ko sem si v Logar-jevi dolini, pri viru bistre Savinje žejo hladil. — Čudimo se velikosti Dachsteina (2999 m = 9490'), Velikega zvonika (3796 m = 12009'), Ortlesa 3916 m = 12390'), kateri je najvišji hrib v Avstriji ali to še niso najvišji vrhovi evropskih planin, zakaj, Montblanc je 4802m visok. On je glavar Alp ali belih gôr, které so pravo jedro evropskih visokih gora. Začenja se to imenitno pogorje za kotom genevskega zaliva, vleče se sprva le malo razrašeno, okoli 40 milj = 30^{Mm} daleč proti severu. Pri Montblancu, kateri je čez 1803m višji nego Dachstein, se obrne proti vzhodu, ter čedalje bolj razraseno drži na enej strani do Donave, na drugej pa do jadranskega morja, ob katerem se Krasa dotika. Dolgost teh proti vzhodu merečih gora je okoli 110—120 zemljep. milj ali 80—90^{Mm}. Dolgost vseh Alp znaša okoli 160 zemljep. milj = 120^{Mm}.

Kdo še ni slišal o 2492m merečem prelazu sv. Bernarda, o zdaj prevotljenem Mont-Cenis-u 3590m visokem itd. Slavno znani štirski nemški pisatelj P. R. Rosegger piše v Tagespostnem podlisteku „Von Piemont nach Savoyen“, da se je skoz 2^{1/2} ure = 12220m dolgi predor le 27 minut vozil.

Druga gôrška skupina je Kras ali Kraševina, ki se začnja blizu Triglava ob reki Idrijei in Ljubljani, pa o cestnem razoru, ki pelje iz Idrije na Verhniko. Znano je, da je nekdanja beneška republika to gorovje tako ogolila, da je zdaj po večem nerodovitno.

Tretja skupnina je Jura, okoli 40 milj ali 30^{Mm} dolgo gorovje med Saono in Ronono ob francosko švajcarskeji meji.

Četertič. Francosko hribovje, ki pokriva jugovzhodno in severovzhodno Francijo in sega do Belgije in Nemčije.

*) Govoril pri uč. shodu 22. januarja 1874 v Reichenburgu c. kr. šol. nadzornik g. Jamšek.

**) Prejšnji sestavki so v 1. in 2. letniku.

5. Hercinske goré so med srednjini Renom in Odro, po južni in srednji Nemčiji in po severozahodni Avstriji razprostranjene. Rudne ali Hrušne gore, Sudeti z Krkonoši (tukaj Snežka $1588^m = 5022'$ vis.) so Českemu lesu vstric.

6. Karpati na avstrijski zemlji onkraj Morave in Donave, ki jih loči od Alp in balkanskih gorá.

7. Še en Kras, ki prehaja v turško-grško hribovje, ki obsega ves ilirsko-grški polotok. Od tod drži proti severu veliki in mali Balkan.

8. Apenini na Italijanskem. Ta dežela ima tudi dva velikanska ognjenika (vulkana) znana pod imenom Vezuv blizu Napolja $1168^m = 3650'$, drugi Etna $3290^m = 10200'$ visok; zadnji, na Sicilijanskem otoku, je najviši gorski velikan na Italijanskem.

9. Gore hesperijskega polotoka so Pirineji (t. j. goline) na španjsko-francoskej meji.

10. Britanske goré so po Velikej-Britaniji raztresene.

11. Skandinavsko hribovje je razprostranjeno po zahodni polovici ondotnega polotoka.

12. Izlandija je vsa hribovita; snežnikov in lednikov tu ne manjka. Ognjenik Hekla 1558^m visok, nam je znan.

13. Ural 250 milj = 185^{Mm} dolgo gorovje, loči evropsko nižavo od azijske. Po grebenu je poprek 1000^m visok.

Snežnik ali lednik pravimo gori, ktere vrh je tudi o kresu sè snegom ali z ledom pokrit; — $10000' = 3160^m$ visoka gora je v Avstriji že snežnik; v Grškem, ktera dežela je bližej ravnika, še ni snežnik tako visoka gora, med tem ko je v Izlandiji mnogo snežnikov in lednikov, kteri so komaj $2531' = 800^m$ visoki, ker je ta otok daleč od ravnika, blizo severnega tečaja.

Evropa ima mnogo velikih rek, kakor so: Volga, Donava, Dneper, Don, Ural, Ren, Laba, Pečora, Dnester, severna Dvina, zahodna Dvina, Visla, Odra, Loara, Tajo, Njemen, Rodan, Guadiana, Duero, Vezra z Vero, Garona, Ebro, Pad, Guadalquivir i. t. d.

Jezer ima velikih in globokih čez 25. Čudno je Cirkniško jezero na Kranjskem — meri pa le $0.7 \square^{Mm}$ in je samo 18^m globoko.

Nižidersko jezero na Ogerskem, ktero je leta 1865. usahnilo, se je leta 1870 zopet napolnilo, meri $4.4 \square^{Mm}$, pa je zelo plitvo, samo 4^m je globoko.

Največje evropsko jezero je Ladoško onkraj Petrograda; ono meri $178 \square^{Mm}$.

Polotokov večih

je 10 in sicer: 1. Kanin, 2. Kola ali laponski polotok ($990 \square^{Mm}$), 3. Skandinavija ($7600 \square^{Mm}$), Jütlandija s Šlezvigom ($345 \square^{Mm}$), 5. holandski polotok, 6. bretanjski (Bretagne, $190 \square^{Mm}$), 7. pi-

renejski ali hesperijski (7540□^{Mm}), 8. italjanski ali apeninski (1600□^{Mm}), 9. zabalkanski ali grško-turški (965□^{Mm}), 10. Krim (250□^{Mm}). Evropa ima tedaj za 21100□^{Mm} polotoškega svetá.

Najimnitnejši otoki evropski so:

1. Vajgač, 2. Novaja-zemlja, 3. trije otoki Špicbergi, 4. Islandija, 5. faröersko otočje, 6. britanski otoci, 7. danski otoci, 8. Baleari in Pituzi, 9. Korzika, 10. Sardinija in Sicilija, 11. maltsko otočje, 12. jonski otoci, 13. dalmatinsko-isterski otoci, 14. otoci v egejskem morji in Kandija-Kreta. Obseg vsega otoškega svetá v Evropi znaša 5710□^{Mm}.

Dopisi.

S Kranjskega. Kolikor bolj premišljujem predloge in sklepe deželnih šolskih „konferenclarjev“ v Ljubljani meseca septembra l. l., toliko britkejši mi je pri srcu. Naši kolegi na Kranjskem, porazumljeni z ljubljanskimi nemčurskimi atter-pedagogi, izdelali so načrt, po katerem bi se slovenske šole še bolj lahko in strogo germanizirale, kakor so se do zdaj. Tukaj ne pomaga nič več umivati se, predloge in sklepe imamo pred seboj. Ti le so: 1) da se odvzame pravica imenovanja učiteljev krajnim svetom (t. j. slovenskim strankam; vsaj družih pri nas nij) in izroči deželnemu šolskemu svetu; 2) da se naše slovenske šole izrečejo za državno napravo; 3) da se slovnice kolikor mogoče ponemčijo. — Ako bi enake sklepe stavili naši šolski kolegi na Ruskem, Francoskem ali Angleškem, lahko bi se pred celim svetom opravičili, vsaj njim se nij treba boriti za narodne svetinje. Da se pa naši slovenski učitelji tako daleč spozabijo, ter po komandi male peščice nemčurskih učiteljev svojemu lastnemu sovražniku vodo na kolesa napeljavajo, da so jim tako rekoč za sredstvo kojega upotrebljujejo proti lastnemu slov. narodu; da se tako daleč spozabijo, ter podpirajo in priporočujejo „Laibacher Schul-Zeitung“, list, ki ga je pri nas na slovenskem toliko treba, kolikor ljubljanskega Tagblatta ali pa trna v peti; da naši učitelji ne vedo, da živimo v Avstriji, kjer se Slovani borimo vže več stoletij za svojo narodnost, in to proti oholemu Nemeu in nemčurju; da še tega ne vedo, da akoprem imajo nekateri učitelji na Kranjskem še slabe plače, vendar jim pa nemškutarji nič pomagali ne bodo, ker jim tudi ne morejo, razun ljubljanskim protektorjem; da so se svojimi čudnimi sklepi zatajili svoj narod, edino z sebičnim namenom, da bodo dobro plačani in imeli v prihodnjich večjo priliko za nemško protekcijo, kakor so jo imeli do zdaj, — takegg mišljenja in postopanja naših zastopnikov v dež. učit. konferenci t. l. ne more noben pošteni narodnjak odobravati, ampak popolnoma zavreči. Dokler ne bodo v Avstriji Nemci avstrijskim Slovanom bolj pravični, kakor so jim bili do zdaj, toliko časa držimo trdno malo peščico pravice, ki jih imamo oziroma do narodne šole. Boljši drži ga, kot loví ga. Vzemimo krajnim šolskim svetom pravico imenovanja učiteljev, ondaj bi imeli vladini ljubčeki nebeško kraljestvo

t. j. najboljše službe, poštenu narodni učitelji pa bi bili preganjani, enako poštnim uradnikom ljubljanskim. Krajni šolski sveti pa tudi niso tako strašansko slabi, kakor si jih nekateri mislijo. Vsak začetek je težek. No! pa slovenska šola državna naprava!!! Kakor da bi bila „Ljubljanska Schul-Zeitunga“ organ slovenskih učiteljev, priobčili so ti čudni pionirji v omenjenem listu neki protest proti Dr. Zarniku deželnemu poslancu, kateri se je za narodno šolstvo pri vsaki priliki potegnil in še posebejno nas učitelje branil in zagovarjal; ali ne kažejo vže s tem, da so nemčurji? —

Kaj pa, če podpiše velika večina narodnih učiteljev na Kranjskem g. Dr. Zarniku zaupnico, udom dež. učiteljske konference pa nezaupnico? Za oboje se lahko kmalo odločimo. Gorje ljudem, ki pijo brez denarja — samo na medvedovo kožo, še pred nego so medveda videli; zgodi se jim prav lahko, da ostanejo pijačo na dolgu.*) —

Iz ptujske okolice. (Ali spolnujejo krajni šolski sveti svojo dolžnost?) Na to prašanje bodo gotovo učitelji od vseh strani odgovorili: Ne! Ne samo, da svoje dolžnosti ne spolnujejo, delajo celo mnogokrat proti postavi.

Poglejmo nektera šolska poslopja. V Zavrčih je šola podobna „knajpi“, kjer se mnogo žganja pije. Od znotraj je velika mokrota, pozimi ima vse mokre stene, — morali deca zdrava ostati v takošnji sobi? Veliko bolja ni tudi šola pri sv. Marku pri Ptuji, kjer imajo sicer lepo cerkev, in v vsakej vasi mnogo novih kapelic. — Ko se je v Vurbergu šola razširila v dvorazredno, kupila je tamošnja občina malo posestvo s hramom za en razred in enega učitelja, kar je prav primerno, kajti je zadosti prostora za uk v poljedelstvu, sadjoreji itd. A kakošna je stara šolska soba! — Ko je nekdanj graški škof šolo obiskal, izrazil se je tako le: „Das passt wol für eine Rauchstube, aber für eine Schule nicht.“ Ako je tedaj pred več leti omenjena soba za šolo ne sposobna bila, kako bi pa še sedaj zamogla zadostovati? — Ta šolska soba, — ki bi bila morda primerna kot repnica, — nahaja se v farovžkem poslopju. Zgorej je stanovanje za župnika, kapelana, kuharico in družino, a spodej, prestopivši eno kamneno stopnico, dojde se v luknjo, katero šolske klopi, „božja mautra“ in črna tabla kot šolo značijo. Pa o joj! tak smrad dune nasproti, da mora človek dobre nature biti, da ga ne prekopicne nazaj čez prag. Reko bi se morda: Zakaj se okna ne odpirajo? Okna se zavolj starostne slabosti še morda odpreti ne dajo, in če se ravno odpro, kaj to pomaga? Odpre se okno na eni strani, silijo v šolo predrzni sopari amonijaka iz šolskega stranišča, in odpre se na drugi strani, pridejo pa iz župnikovega stranišča, kar pa je, mislim, vse jedno. Odpro se vrata, tam se pa kadi iz gnojišča, ki je prav blizo. Le pomislimo, kedo je kriv, da se še dandanes takošna gnjezda za šole rabijo? — Slavni krajni šolski svet pravi:

*) O tej zadevi smo že večkrat dopise sprejemali; in ta dopis smo v verstili še samo v dokaz, da je na Kranjskem še mnogo narodnih in značajnih učiteljev.

Ured.

Občina je uboga, ne more staviti šole itd. Ako pa je treba cerkvo popravljati ali kapelice zidati, o takrat imajo denarja dovolj.

Kakoršne so omenjene šole, takovih se nahaja na slov. Štajerji prav mnogo. —

Kako je pa s šolskimi učili? — Tudi zelo slabo. V mnogih šolah ni družega najti, nego plesnjivo razpelo, „mater božjo“ in včasih tudi cesarjeva podoba. Temu je kriv kr. šolski svet in mnogokrat tudi učitelj, kateri si ne upa, sigurno postopati in terjati, bojé se, da se ne bi „možem“ zameril. Da je mnogo neumnih ljudi pri šolskem svétu, tega ne more nihče tajiti, in zaradi tega je naloga učitelja, da jih podučuje. — Meni se je bilo posrečilo v neki šoli Hermanove podobe za kazalni poduk dobiti.

Nekega dne pride k meni modrijan „šulrat“, in pravi: Kokošne neumnosti so to, tote žabe no kače, to more z šole vun priti, drugači še bodo otroci znoreli, ko se jim po noči senja od totih stvari. — To kaže, seveda višjo bedastočo, katero pri kmetih popi radi še gojijo in podpirajo. —

Tudi za obiskovanje otrok kr. šol. svéti nič ne storé. Postava vелеva, od hiše do hiše popisovati otroke, a zgodi se pa redko kedaj. Znani so mi nekteri precej veliki trgi na spod. Štajerskem, kjer se nekteri udi krajnega šolskega svéta k inteligenci računajo, pa za šolo kaj storiti, to jim je zadnja briga. Gotovo se je že marsikteri učitelj prepričal, ako je po fari hodil, da je mnogo, mnogo otrok, ki bi morali šolo obiskovati, ki pa divji okoli letajo brez odgoje in uka. Kaj bo iz teh? — Večidel bodo pozneje stanovniki ječ. —

Navadno se zapisujó otroci v začetku novembra, kateri v šolo pridejo, za druge se malo kedaj kdo briga. In če med vpisanimi še kateri le redko kedaj v šolo pride, stori morda kr. šolski svét svojo dolžnost? Malo kedaj. K večjemu to, da se skliče seja, pri kateri se sklene, N. N. se mora opomniti, da mora svojega otroka v šolo poslati, ali pa se opravičiti. In ako pride k načelniku, pravi, da ne more pošiljati, navaja različne vzroke, potem kaj kupuje (navadno so načelniki trgovci ali krčmarji), morebiti celo obeta, da bo poslal, a nazadnje vendar vse utihne, in otrok raste kot divjak. — Zgodi se, da načelnik sam učitelju pravi, naj deklico N. N. izbríše, češ da je za ženske zadosta, če le malo molitvene knjige čteti znajo. *)

Iz ziljske doline na Koroškem. Prav lepo in resnično je govoril „Slov. učitelj“ v 12 št. 1. l. o pervej koroškej učiteljskej skupščini v Celovcu. Škoda, da nazoči g. učitelji nejsó naročniki omenjenega lista, da bi mogli brati, kaj pravi pedagogi o njih sklepih pišejo.

Da se pa č. g. bralci koroški skupščini ne bodo preveč čudili (?), naj povem, da so bili razen 3 narodnih učiteljev samo taki nazoči, ki sicer podučujejo čisto slovensko mladino, vendar pa slov. — nemški Abecednik ne morejo gledati v šoli; kajti delajo na vso moč, da bi ga odpravili, in

*) Take grehe krajnih šolskih svetov more le energičen učitelj odpraviti. Ured.

mesto nja — nemškega vpeljali. Druge šolske knjige imajo itak že iz „rajha“. —

Res je, da je mogoče otroke v 4 letih mnogo nemščine naučiti; toda učitelj mora vso pozornost samo na nemščino obračati in druge predmete čisto zanemarjati. Pa saj koroškim učiteljem nej potreba drugih predmetov se učiti, dokler otroci nemščine zmožni nejsjo, ker naši nadzorniki nič slovenskega ne tirjajo, in učitelja hitro začernijo, ako se prederzne — slovensko govoriti.

Da so naši g. nadzorniki tudi znameniti računoslavci, mi bode vsak priterdil (?), kajti oni so izračunili, koliko nemških besed jo mogoče slovenski mladini leto in dan v glavo „vbiti“. N. pr. Šolsko leto traja 46 tednov, vsak teden se podučuje najmanj po 5 dni, t. j. 230 dni, in ako se slovenska mladina vsak dan le po 5 nemških besed nauči (kar je gotovo zelo malo) znese v enem letu 1150 besed itd. Tako me je namreč učil nadzornik germanizovati. Vele ugodno za vsacega nemškutarskega učitelja! —

Iz Ljubljane. „Tempora mutantur“, piše „L. Sch.“ Res se časi spreminjajo, in zelo so se v malem času spremenili, zlasti na šolskem polji. Toda ta sprememba ni sprememba novih boljših časov, marveč stari časi se v novi obliki pokazujejo, dasiravno „L. Sch.“ v svoji nemčurski ošabnosti terdi, „dass die alten verrosteten Schulzustände einen tüchtigen Sprung bekommen haben.“ Kako hoče „L. Sch.“ dokazati napredek v kranjskem šolstvu? Ali je mar zdaj več šol na Kranjskem, nego jih je bilo pred 15. leti? Ali so se mar obstoječe šole razširile? Ali je mar kaj več učiteljev, nego jih je bilo pred 10. leti? Ali je mar šolsko obiskovanje boljše? „L. Sch.“ misli, da je s tem za šolski napredek neznano veliko storila, da je s svojim nemškim politikovanjem nekoliko učiteljev zbegala, v njih značajnosti omajala, njim veselje do marljivega delovanja vzela, ter prepri mej svoje kolege zasejala, tako, da ne najdeš nikakoršnega pravega tovarištva, nikakoršne zaupljivosti in prijateljstva več med njimi. Prilizovanje proti višim, hinavstvo in izdajalstvo — to je sedaj na dnevnem redu, celo v Ljubljani. In to je edino sad „L. Sch.“ in „kr. Lehrerv.“, to je hvalisana zasluga brez značajnih napihujoveev à la Sima etc.!

„Slovensko učiteljsko društvo“ bi imelo v teh okoliščinah svojo dolžnost storiti, t. j. moralo bi ostale značajne učitelje okoli sebe zbirati, pojasnovati jim z besedo in peresom škodljivo delovanje sebičnih odpadnikov, nemškovalnih učiteljev, pa kljubu obljubam v zadnjem občnem zboru, kljubu novemu odboru, novemu predsedniku se ničesar ne stori. Po našem menenji bi moralo „Slovensko učiteljsko društvo“ v vseh javnih zadevah oglaševati se. Če človek bere sklepe „kr. Lehrerv.“ ali sklepe kranjske dež. skupščine, utegnili bi misliti, zlasti, ako o vseh teh razmerah podučen ni, da je to glas vsega kranjskega učiteljstva, „Slovensko učiteljsko društvo“ bi se lahko proti vsem tim enostranskim sklepom javno izrazilo, in najmanj $\frac{3}{4}$ tudi $\frac{4}{5}$ kranjskega učiteljstva bi ž njim potegnilo, če treba tudi z lastnoročnimi podpisi. Pa kaj pomaga, vsi sedanjí odborniki so tako boječi, da se niti ene energične besede izustiti ne upajo, menda mislijo, da so gospodje od „L. Sch.“ sami ministri, kate-

rim se ne sme nikakor ne oponirati. V takih okoliščinah je učiteljsko življenje v Ljubljani prav dolgočasno. Ljubljanski učitelji so pravi „halb-pelcarji.“ Kar je značajnih mož, ti so Vam preboječi, premalo delavni, premevžasti. Nemškutarskim učiteljem, udom „kr. Lehrerv.“ je tako malo mar za svoje puhle (Sima pravi „moderne“) ideje, da imajo Gariboldi, Linhart in Sima veliko truda, da jih k svojim „vereinsabendom“ kdaj privabijo. Vse to društvo bi na enkrat razpadlo, ako bi njegovi kolo-vodje svoj uradni upljiv za privatne namene, za svojo nemško politi-kovanje ne uporabljevali.

Iz Sevnice. Zopet smo prekoračili prag novega leta z raznimi sklepi. Ne morem si tedaj kaj, da izrazim srčno željo: „Vsem slovenskim učiteljem veselo novo leto, našemu organu, vrlemu „Slovenskemu Učitelju“ pa če-dalje večje duševne i materijalne podpore in dolgo srečno življenje!“ Učitelji vseh narodov imajo svoj organ, in mi slovenski učitelji — imamo ga tudi, v katerem si naše šolske in učiteljske zadeve odkrivamo in objav-ljamo. Učitelj brez šolskega lista je lovec brez puške, ptič brez perut. On nej engaziiran. Šolski list je za pogovore in odgovore pedagogičnih zastavie. Želim tedaj, da bi učitelji z marljivim dopisovanjem podpirali svoj organ, da bode zmiraj bolj mnogoversten, ter da si bodo častiti či-tatelji krepili domoljubnost in marsikaterega sanjača o tuji kulturi spod-bujali na delo večje marljivosti. „Slovenski Učitelj“ se bode gotovo mnogo trudil za povzdigo šolstva in narodne omike, in naj si bode svest, da bode vsejano seme lepo zelenelo in rastlo. Vsi slovenski učitelji naj bi se tedaj pridružili „Slov. Učitelju“, kateri nam donaša mnogo koristnih pe-dagogičnih spisov in novic iz domačega šolstva in učiteljstva, in naj bi mu pogosto pošiljali dobrega blaga, po svojih skušnjah nabranega.

Iz celjskega okraja. (Kaj je potrebno v učiteljskih priprav-nicah?) Pisalo se je že mnogokrat o tem, da bi morali učitelji v pri-pravnici praktični biti. Žalibog, da se še nahajajo učitelji, ki so morebiti za se učenjaki, a ne posedujó zmožnosti, svojo znanje drugim deliti. Kaj pomaga, da se pripravniki mučijo z visoko matematiko, a Močnikovih računice pa rabiti ne znajo. Da hodijo pripravniki samo v vadnico poslu-šat, ne zadostuje; posamezni predmeti mogli bi se poprej s praktičnim učiteljem dobro prerešetati. Poslušanje ne zadostuje, ker pripravnik se premalo zanimiva, alj pa večkrat, preobložen z učenjem, praktične vaje za izdelovanje nalog, alj pa za čitanje kratkočasnih knjig uporabljuje. — Posebno bi se moglo tudi na tó gledati, da pripravnik vse knjige, ki se smejo v šoli rabiti, dobro pozna, in scer némške kot slovenske. Malo bode zamogel učitelj skončati, kateri, prišedši v šolo, knjige najde, katerih še nikdar videl ni. Ravno tako je tudi potrebno, da se v pripravnici raz-redne knjige, katalogi, šolska naznanila, različna spričevala itd. pokažejo in raztolmačijo, k čemur je se ve da znanje šolskih postav potrebno. — Zelo nepraktično, da, rekel bi nevarno za pripravniko je, da se podeli nekterim služba brez izpita. Mlad človek je hitro pripravljen in ves hre-peni se iznebiti pedantičnih profesorjev, ter prost živeti brez straha, „sam svoj gospod biti“. Pa to ni prav. Ako se n. pr. kateri z učenci preoblo-ženi učitelj na ravnatelja s prošnjo oberne, naj mu pošlje enega priprav-

nika, zgodi se, da pustijo časih dva mesca pred koncem šolskega leta navadno ktereга zmožnejšega pripravnika, ter mu podelijo podučiteljsko službo s svetom, da v kratkem skušnjo napravi. Ako je bila šola 7 ali 8 mesev z enim učiteljem preskerbljena, bi še dva mesca tudi lahko tako ostalo. Alj se je pa morda dotičnemu pripravniku dobrot storila? Bogne ne! Ako se je celo leto preživel, ne bilo bi ga tudi zadnja dva mesca konec, a bil bi pa saj skušnjo naredil. A ko pride iz pripravnice, oddehne se komaj, prost zrak dihajé nima veselja do knjig, skušnjo odloži ter odlagajé ko bi že lahko učiteljski izpit naredil bil, še poterjen pripravnik ni. Tudi ni prav, da se onim pripravnikom že službe dajejo, kateri izpita napraviti niso mogli. Boljše, da eno leto ponovi in potem izpit napravi, nego da službo dobi in morebiti nikdar izpita ne napravi. Kteri ni prestal skušnje v pripravništvu, imajoči sredstva k uku ter pomoč pri učiteljih, ta gotovo boljše študiral ne bo, ako bode sam, nego pozabil bo še mnogo. — Gotovo bodo se gg. pripravniki nad menoj hudovali, ker to pišem; pa zagotavljam vas, da bode vsak tako mislil, ko bode kot učitelj služil. Ni tako lahko študirati na deželi, ker mnogokrat manjkajo potrebni pripomočki, časih človek veselja nima i. t. d. Zató pa le čerstvo v pripravnici!

Francee.

Slovstvo.

(Nove slovenske knjige za narodne šole). Kar je riba brez vode, kar je rokodelec brez orodja, to je učenec brez knjig. To čutimo posebno slovenski učitelji. Naši nemški sobrati imajo pač lahko; oni imajo ne samo to prednost, da podučujejo le v enem jeziku, da se jim za tuj jezik kar nič brigati ni, ampak oni imajo tudi šolskih knjig, več ali manj dobrih, na izbiro. Čitank imajo uže mnogo in v večih delih, drugih knjig za realije jim še manje manjka. Kako hočemo pa slovenski učitelji učni smoter dosežati, učnim načertom zadostovati?! Moremo li to doseči z našim „pervim“ in „drugim“ berilom? Da bi tej veliki ali prav za prav največji pomanjkljivosti slovenskih šol nekoliko v okom prišel, začel sem jaz poslovenjevati nekatere dobre nemške knjige, ker se nihče mojih zmožnejših kolegov tega dela dosedaj poprejel ni. Treba je bilo iskati založnikov in privoljenja pisateljevega. Vse to se mi je posrečilo. V kratkem bode torej v slovenskem jeziku na svitlo prišla od ministerstva poterjena knjiga: „Kleinè illustrierte Naturgeschichte für Volksschulen“ od prof. dr. Netoliczka. Knjiga obsoga vse tri dele prirodopisa na 142 straneh v mali osmerki in ima prav mnogo ličnih slik. Da je knjiga izverstna, da bode torej tudi slovenska prestava prav povšeči slovenskim šolam, to spričuje uže nemškega pisatelja sloveče ime, potrjenje ministerstveno, kakor tudi 4. natis nemškega originala.

Druga slovenska knjiga bode „Kleine Physik für Volksschulen“ od istega pisatelja, katero je podpisani baš predstavljati pričel.

Velik prijatelj narodnega šolstva in učiteljstva, g. prof. dr. Netoliczka je pa tudi dovolil podpisanemu, da sme njegovo nemško zgodovino za narodne šole posloveniti, toda založnik nemške knjige ni voljen

slovenske prestave založiti. Ako dobim založnika tudi za to knjigo, skušal jo bodem pri priliki na svetlo spraviti. In naposled bode še samo ministrskega odobrenja treba, kojega pa se z ozirom na izverstue nemške originale tudi najjati smemo.

I. L.

Šolske novice in drobtine.

(„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer“). Kot podporna uda sta pristopila gg.: Ivan Kryl, realkin učitelj v Ljutomeru in Janko Žirovnik, učitelj v Starem tergu pri Ložu. Novi pravi udje so gg.: Juri Agrež, nadučitelj v Braslovčah, Božidar Zorman, nadučitelj pri Mali nedelji, Frančika Ekelj, učiteljica v Ljutomeru.

(Iz štajerskega deželnege šolskega sveta.) V sejah 3. in 7. decembra so se odobrila sporočila o nadzorovanji nekaterih srednjih in ljudskih šol in sprejeli predlogi, opirajoči se na omenjena sporočila. Vsled ukaza naučnega ministerstva se vpelje šolnina na otroškem vertu, ki je v zvezi z ženskim učiteljiščem v Gradci. Pogovor je bil o predlogih vodstev graških učiteljišč o potrebnih učiteljih in o remuneracijah za petje, glasovir, gosli, orglje in francoščino. Ministerstvu se stavijo predlogi o remuneracijah za učitelje na kmetijskih tečajih in tudi predlogi k sporočilom o 1. deželni učiteljski skupščini. Kot zaterdna učitelja sta bila imenovana: Vinko Baumgartner v Selnici pri Mariboru in Anton Janžek na dekliški šoli v Mariboru.

(Deržavni zbor) se je o priliki proračuna za naučno ministerstvo v sprejetih resolucijah izrazil 1) proti dragini učil, 2) da se ima deželni šolski svet v Galiciji enako drugim preustrojiti, 3) da se imajo za obertnijske šole posebne deželne postave izdelati.

(Štajerska kmetijska družba) je podarila kmetijska učila kmetijskim napredovalnim šolam: v Ljutomeru, pri sv. Petru v gornji Radgoni, pri sv. Jederti pri Laškem in pri sv. Jurji pri Celji ter še nekaterim drugim enakim šolam po nemškem Štajerji.

(V Šent-Jurji) pri Celji so dobili učitelji pohvalo od okrajnega šolskega sveta za podučevanje v kmetijstvu ob nedeljah.

(Ljutomerski okrajni zastop) je dovolil k zidanju nove šole v Ljutomeru 4000 gld. podpore.

(Koroški slovenski učitelji) naj bi tudi čudeže delali. Po sklepu koroške deželne učiteljske naj bi bil smoter pri podučevanju v nemškem in slovenskem jeziku uže na enorazrednih šolah ta-le, „Jasno razumevanje govora družih v obeh deželnih jezikih; zmožnost pravilno se izraževati ustmeno in pismeno; izurjenost v čitanji tiskanega in pisanega. Tako pač beremo v „K. Schulbl.“

(Koroški „Schulpfennig“) je imel v minulem letu 1230 gld. dohodkov, to je dosta manje od prejšnjih let.

(Za Dunaj) bode menda vlada 5 stalnih okrajnih šolskih nadzornikov novala. Radovedni smo, kako bode vlada drugod v vprašanje rešila.

(Plače hervatskih učiteljev) po novem zakonu bodo take-le: na školah 1. razreda 700 forintov, na školah 2. razreda 600, na šk. 3. razreda 400 in 4. razreda 350 forintov. Podučitelji imajo samo po 60% onih plač. Učitelji na gradjanskih (meščanskih) šolah po 700 brez razlike občin. Učitelji na preparandijah najmanj 900 forintov. Ravnatelji imajo sledeče funkcijonalne doklade: na preparandijah po 300 forintov, na gradjanskih šolah po 200 gld. in na narodnih učilnicah po 100 gld. (v občinah 1. in 2. razreda) in po 50 gld. v občinah (3. in 4. razreda). Vsi učitelji imajo prosto stanovanje ali 15% stanovnine. K prostemu stanovanji spa-

dajo tudi derva in po kmetih po mogočnosti vert. — Ni so to baš slabe določbe. —

(Stroški za ljubljanske mestne šole) znašajo v letu 1875.: 15.232 gld.

(Meseca decembra) so razna učiteljska društva po Avstrijskem praznovala stoletnico o prvih avstrijskih šolskih postavah, namreč „o splošnem šolskem redu za nemške normalne, glavne in male šole, ki ga je slavna cesarica Marija Terezija poterdila 6. dec. 1774.

(O državnem proračunu za l. 1875) o stroških za šolstvo naj v dopolnilo še sledeča števila zabilježimo: Za učila na učiteljskih 24.000 gld.; za novo učiteljsiše v Lincu 100.000 gld.; za učiteljsiše v Innsbuku 40.000 gld.; za vert pri učiteljsiši v Borgo-Erizzo (Dalmacija) 1.800 gld.; za učiteljsiše v Černovici 54.000 gld.; otroški verti 16.000 gld.; štipendije za kandidate učiteljske 200.000 gld.; doklade učiteljem na učiteljskih 3.000 gld.; izpraševalne komisije 24.000 gld.; pripomoč k normalnim šolskim dokladom 151.112 gld.; remuneracije ljudskim učiteljem za poduk v kmetijstvu, zlasti v svilarstvu 2.500 gld.

(Postavo kranjsko) o odpravljenji šolnine je cesar potrdil.

(Ljubljanski učiteljski kandidatje) in kandidatinje dobé letos 10.000 gld. štipendij.

(Na Verhniki) se bode zidalo novo šolsko poslopje za 4razredno šolo.

(Za poduk v ženskih rokotvorih) na kranjskih šolah v letu 1875. ima deželni šolski svet 1000 gld. za remuneracije na razpolaganje.

(Lanski „Učitelj“) se daje novim naročnikom po 80 kr.

(„Zoro“, „Slovenski narod“, „Soča“) prav živo priporočujemo zdaj o pričetku leta vsem tistim slovenskim učiteljem, ki se morejo na več listov naročiti. „Zora“ je izversten lepoznanek list, katerega naj bi vsak omikan Slovenec čital; „Slovenski narod“ in „Soča“ sta politična lista, ki narodno šolstvo in narodno učiteljstvo najboljše zagovarjata, ki torej zaslužita, da ju tudi učiteljstvo podpira in po mogočnosti razširja.

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: Učiteljska služba pri sv. Jerneji (okr. Konjice) s 550 gld. in stanov. do 15. jan. — Učiteljska in podučiteljska služba v Makolah s 550 in 440 gld.

Na Kranjskem: Nadučiteljska služba v Semiču do 31. jan. — Učiteljska služba v Polici (okr. Litija) s 400 gld. do 15. jan. — Učiteljska služba v Rudniku s 400 gld. (450 v l. 1876) do 20. jan. — Služba učiteljice v Metliki s 400 gld. do 15. febr.

Premembe v učiteljskem stanu po Slovenskem.

Na Štajerskem: G. Ivan Rošker nadučitelj pri sv. Magdaleni pri Mariboru, g. Bošt. Kregar učitelj pri sv. Lorencu pri Prešinu, g. Andr. Močnik pomožni učitelj pri nadzorniku g. Kapunu v Konjicah.

Na Goriškem: G. Tom. Lukančič učitelj v Štjaku, g. Mat. Leban učitelj v Povirju, g. Mat. Lapanja učitelj na Barki, g. Klanšček učitelj v Rodiku, g. Lavrenčič učitelj v Škerbini, g. Jakob Jelšček zaterdni učitelj v Brestovici.

Lastništvo „Učiteljsko društvo za slov. Štajer.“
Za uredništvo odgovoren Dr. Lorenc. — Tisek „Narodne tiskarne“ v Mariboru.